

România

Analiza situației cu privire la sistemele de venituri minime din România

Studiu privind politicile naționale

Marieta Radu

Clauză de declinare a responsabilității: Prezentul raport reflectă pozițiile autorului (autorilor) său (săi), care nu sunt în mod necesar nici cele ale Comisiei Europene, nici cele ale statelor membre. Limba originală a raportului este limba engleză

aprilie 2009

On behalf of the
European Commission
DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities

Cuprins

Sinteza	3
1. Cadrul instituțional al sistemelor de venituri minime	5
1.1 Criterii de eligibilitate	6
1.2 Dreptul la alte ajutoare	7
1.3 Tranziția spre încadrarea în muncă	7
1.4 Cuantumul venitului minim garantat și metoda de calcul	8
1.5 Durata	9
1.6 Reguli de condiționalitate	9
1.7 Aranjamente instituționale	11
1.7.1 Responsabilități instituționale	12
1.7.2 Aranjamente financiare	13
2. Evaluarea sistemelor de venit minim garantat	14
2.1 Motive pentru neparticipare	15
2.2 Adecvarea nivelului venitului minim garantat	17
2.3 Eficiența în reducerea sărăciei	20
3. Legături între sistemele de venit minim garantat și strategia de incluziune activă	22
3.1 Sprijin pentru sistemele de venit minim garantat	22
3.2 Accesul la servicii	23
4. Concluzii	26
Referințe	28

Sinteză

Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale este un obiectiv major al guvernului român. Pentru a trata acest aspect, au fost puse în aplicare numeroase măsuri politice. Legea venitului minim garantat confirmă orientarea guvernului român către ajutoarele acordate pe baza verificării veniturilor și face parte dintr-o abordare mai complexă a eliminării sărăciei.

Între anii 1995 și 2001, persoanele sărace au beneficiat de asistență prin intermediul ajutorului social acordat pe baza verificării veniturilor (Legea nr. 67/1995). Începând cu ianuarie 2002, asistența a fost asigurată prin intermediul venitului minim garantat (Legea nr. 416/2001). Legea definește dreptul la un venit minim garantat ca o formă de securitate socială; introduce măsuri de protecție pentru a combate factorii de descurajare a muncii (și anume obligația beneficiarilor de a presta muncă în folosul comunității, stimulente pentru beneficiarii care muncesc cu forme legale) și combină ajutoarele în bani cu prestațiile în natură.

Venitul minim garantat este o măsură binevenită din punct de vedere al transparenței, finanțării și angajamentului guvernamental. Este un ajutor social foarte bine țintit, identificând persoanele supuse riscului de sărăcie și excluziune socială, deși este clar că oferă o siguranță extrem de redusă pentru familiile care depind cu adevărat de acest ajutor social, deoarece o familie beneficiară tipică va trăi în continuare în condiții de sărăcie.

Eligibilitatea pentru venitul minim garantat asigură și un drept la alte ajutoare și, în afara transferurilor de bani, sprijinul poate lua forma bunurilor și a serviciilor. În plus, eligibilitatea pentru venitul minim garantat are în vedere și asigurarea de sănătate (fără nicio obligație de a plăti contribuția de asigurare de sănătate), ceea ce reprezintă un ajutor important pentru mulți beneficiari. Pe de altă parte, dezechilibrele în repartizarea serviciilor existente, prin supraaglomerarea serviciilor de asistență socială în zonele urbane, generează o sursă de excluziune pentru comunitățile rurale. Totuși, este nevoie de forme de sprijin suplimentare, mai strâns asociate cu dezvoltarea unor programe integrate de asistență socială, pentru a le oferi beneficiarilor nu doar un minim de resurse, ci și oportunități pentru o autonomie sporită.

Venitul minim garantat contribuie clar la o creștere a veniturilor populației, având un impact direct asupra reducerii sărăciei și, în special, a sărăciei extreme, astfel cum rezultă din ratele mai mici ale „riscului de sărăcie”, deși, în unele cazuri, formele suplimentare de asistență socială oferită beneficiarilor de venit minim garantat (de exemplu, alocațiile acordate familiilor și familiilor cu copii) conduc la o scădere a numărului beneficiarilor de venit minim garantat, fără a-i scăpa pe aceștia de sărăcie.

Creșterea cu 15% a nivelului ajutorului sub forma venitului minim garantat pentru fiecare persoană angajată cu forme legale nu pare a oferi suficiente stimulente pentru renunțarea la veniturile informale și, pentru moment, condiția de încadrare în muncă impusă pentru acordarea venitului minim garantat este mai degrabă asociată unei ideologii a bunăstării prin muncă, în loc să constituie o condiție preliminară pentru incluziunea socială. Prin urmare, munca în folosul comunității poate reprezenta un mod de a încuraja activarea, totuși până acum perspectivele privind angajarea cu forme legale sunt reduse. Ar fi nevoie de un set de programe de măsuri active care să se adreseze în special acestei categorii de persoane.

Rămâne o serie de aspecte privind echitatea în legătură cu această alocație. Anumite persoane singure/familii care ar avea dreptul să beneficieze de venitul minim garantat sunt victimele unor

ambiguități ale punerii în aplicare a legii, ale birocrăției, ale capacității administrative reduse/lipsei resurselor financiare locale sau a informației, în special în zonele rurale mai sărace.

Una dintre problemele care ar trebui să fie luate în considerare în vederea punerii în aplicare a oricărui sistem de prestații de securitate socială pentru persoanele aflate în situație de sărăcie este aceea că ar trebui să se asigure o bună preluare a prestației de către toate segmentele grupului-țintă. În anumite cazuri, costurile legate de completarea dosarului de solicitare a venitului minim garantat, din punct de vedere financiar sau al timpului necesar, sunt suficient de mari ca să descurajeze oamenii în depunerea efortului de a obține aceste documente, mai ales în comparație cu cuantumul venitului minim garantat de care ar putea beneficia. Rezultatul probabil al acestor exigențe este acela că solicitanții nu finalizează demersul și este posibil ca de multe ori aceștia să nu primească ajutoarele la care au dreptul.

Analizând modificările în timp ale numărului de beneficiari ai venitului minim garantat, se poate spune că această formă de sprijin vizează relativ același număr de beneficiari extrem de săraci. Ar fi nevoie de colectarea unor date specifice pentru a evalua beneficiarii de ajutoare sociale și din perspectiva perioadei de timp în care sunt incluși în sistemul de asistență socială, dat fiind faptul că, în majoritatea cazurilor, cei care intră în sistem nu îl părăsesc, iar pentru cei care o fac, cauza este că nu mai îndeplinesc criteriile de eligibilitate, date fiind indexările neuniforme ale diverselor transferuri sociale (așadar ei pot ieși și reintra în sistem de mai multe ori). Eficientizarea colectării de date și analiza regulată a acestora vor permite o evaluare mai riguroasă a impactului și adaptarea politicii, în scopul elaborării unor soluții și măsuri de prevenire adecvate.

Prin îmbunătățirea cooperării interorganizaționale și a sprijinului reciproc între diverse niveluri instituționale și actorii implicați în elaborarea și punerea în aplicare a programelor de asistență socială și a politicilor de incluziune activă, prin conectarea măsurilor de activare (ca o modalitate eficientă de integrare socială și de independență economică) cu beneficiile bazate pe testarea mijloacelor s-ar putea aborda cu mai mult succes nu numai sărăcia în sine, ci și riscurile excluziunii sociale. Dat fiind faptul că fiecare agenție sau minister are propriile sale obiective și programe asociate incluziunii sociale, compatibile cu Strategiile naționale privind incluziunea socială, Planurile antisărăcie, prin crearea unor mecanisme de cofinanțare, se va promova cooperarea și va crește eficiența programelor, derulate de diferite agenții.

1. Cadrul instituțional al sistemelor de venituri minime

Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale este un obiectiv major al guvernului român. Pentru a trata acest aspect, au fost puse în aplicare numeroase măsuri politice. Pe lângă dezvoltarea economică și creșterea numărului de locuri de muncă mai bine plătite, menite să elimine sărăcia, asistența socială este oferită, la fel ca în majoritatea țărilor europene, pentru a-i ajuta pe cei mai nevoiași.

Venitul minim garantat a fost introdus ca instrument de securitate socială din cauza ratei din ce în ce mai mari a sărăciei, ca urmare a tranziției României și a reformelor economice asociate.

Între anii 1995 și 2001, persoanele sărace au beneficiat de asistență prin intermediul ajutorului social acordat pe baza verificării veniturilor (Legea nr. 67/1995). Începând cu ianuarie 2002, asistența a fost asigurată prin intermediul venitului minim garantat (Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat).

Venitul minim garantat se adresează celor mai sărace segmente sociale și este menit să le ajute să scape de nivelul de sărăcie în care trăiesc, fără a descuraja atitudinea față de muncă. Deși nivelurile venitului minim garantat au fost mai mari decât cele ale ajutorului social acordat pe baza verificării veniturilor în 2001, acestea au fost considerabil mai mici decât valoarea reală a pragurilor ajutorului social acordat pe baza verificării veniturilor în 1995. De exemplu, pragul venitului minim garantat pentru 2002 a fost de numai 66% din nivelul real din 1995.

Experiența practică dobândită din punerea în aplicare a legislației privind venitul minim garantat între anii 2001 și 2005 a indicat existența unei necesități de dispoziții specifice din punctul de vedere al:

- determinării persoanelor eligibile pentru a primi asistență financiară;
- definirii unei metodologii clare pentru evaluarea activelor și bunurilor;
- definirii unor criterii specifice pentru evaluarea veniturilor generate de activele agricole (dat fiind faptul că, în general, proprietarii de terenuri nu sunt eligibili, dar majoritatea persoanelor în vârstă care dețin terenuri nu obțin niciun venit de pe urma terenurilor respective);
- evaluării obligației de muncă în folosul comunității pentru anumite categorii (și anume femeile însărcinate, cele cu copii mici sau cele care acordă îngrijire membrilor de familie aflați în întreținere).

Luând în considerare aceste deficiențe ale procesului de punere în aplicare, în urma consultărilor cu structurile asociative ale consiliilor municipale, locale și ale consiliilor județene a fost redactată o nouă lege (Legea nr. 115/2006), conținând modificări și completări la Legea nr. 416. Această lege stabilește definiția clară a gospodăriilor și a persoanelor singure eligibile, precum și indicatorii de verificare a venitului familiilor, în scopul eliminării eventualelor posibilități de fraudă și al adaptării nivelului veniturilor garantate, prin beneficii/ajutoare sociale complementare. Au fost incluse, de asemenea, inspecții și sancțiuni pentru cazurile de nerespectare, în vederea asigurării unei puneri în aplicare eficiente. Hotărârea Guvernului nr. 1010/2006 aprobă metodologia de implementare a legii privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare, iar

Legea nr. 51/2008 clarifică în mai mare măsură criteriile privind veniturile familiei/persoanei singure care se iau în considerare la stabilirea dreptului la un venit minim garantat.

Modificările aduse de Legea nr. 115/2006 au în vedere: obligația pentru primari de a întocmi un plan privind munca în folosul comunității și de a ține o evidență a orelor de muncă pentru beneficiarii venitului minim garantat; definiția persoanelor apte de muncă și excepții; o limită minimă națională pentru venitul familiei; acordarea permisiunii primarilor locali de a-și stabili propriile criterii de evaluare a venitului net lunar al familiei; includerea persoanelor singure care au copii în îngrijire ca fiind eligibile pentru venitul minim garantat; o listă a bunurilor de strictă necesitate pentru nevoile familiale, precum și o listă a bunurilor care nu sunt considerate de strictă necesitate și pot conduce la excluderea dreptului la un venit minim; dispoziții privind încetarea dreptului la ajutorul social; inspecții și sancțiuni pentru încălcarea prevederilor legale.

În plus față de aceste legi, guvernul a emis mai multe ordonanțe de urgență, ordonanțe și hotărâri de reglementare a indexării nivelului venitului minim garantat în funcție de rata inflației, a introdus și a modificat anumite măsuri de sprijin și facilități.

Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat definește solidaritatea socială drept principiul său de bază în cadrul unei politici naționale de asistență socială. Obiectivul său global constă în garantarea faptului că nicio gospodărie din România nu coboară sub un nivel minim de consum.

1.1 Criterii de eligibilitate

Criteriile de eligibilitate pentru venitul minim garantat au în vedere familiile și persoanele singure, cu sau fără cetățenie română, precum și apatrizii, care trăiesc/locuiesc în România, care pot beneficia de asistență financiară în condițiile în care venitul pe cap de locuitor are o valoare mai mică decât nivelul venitului minim garantat.

Printre condițiile privind dreptul la venitul minim garantat se numără:

- venitul persoanei singure/familiei trebuie să fie mai mic decât nivelul stabilit al venitului minim garantat;
- persoana singură/familia trebuie să nu dețină alte bunuri decât cele considerate de strictă necesitate;
- persoana singură/familia trebuie să locuiască în raza teritorială a sectorului sau localității unde este depusă cererea de asistență socială;
- persoanele care sunt apte de muncă și nu realizează venituri cu caracter salarial sau câștiguri din altă activitate generatoare de venituri, trebuie să facă dovada faptului că: sunt în evidența agenției teritoriale pentru ocuparea forței de muncă și nu au refuzat un loc de muncă oferit sau participarea la un program de pregătire profesională. Nu au această obligație persoanele care au în îngrijire copii în vârstă de până la 7 ani, persoanele cu handicap sau cele care urmează un curs de formare profesională organizat de agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă.

Eligibilitatea pentru venitul minim garantat este stabilită prin verificările veniturilor și ale bunurilor. Pragul de venit este o funcție a venitului și a numărului de membri ai familiei. Este posibil ca unii

membri ai gospodăriilor să fie angajați cu salarii mici și/sau să lucreze cu fracțiuni de normă, iar gospodăria să aibă totuși dreptul de a beneficia de asistență socială.

Persoanele în vârstă de până la 18 ani pot solicita venitul minim garantat în cazul în care se află în următoarele situații: locuiesc împreună cu copii aflați în îngrijirea lor și sunt necăsătorite, divorțate, văduve sau soțul/soția lor este declarat/ă oficial persoană dispărută.

Persoanele fără locuință sunt menționate în mod distinctiv ca eligibile pentru a beneficia de venitul minim garantat, pe baza declarației pe propria răspundere conform căreia nu au solicitat ajutor social de la altă autoritate locală.

În general, printre beneficiarii de venit minim garantat se numără persoanele în vârstă care locuiesc singure, șomerii, tinerii care părăsesc sistemul instituționalizat de îngrijire sau cei care nu au fost niciodată încadrați în muncă.

1.2 Dreptul la alte ajutoare

Eligibilitatea pentru venitul minim garantat asigură și un drept la alte ajutoare și, în afara transferurilor de bani, sprijinul poate lua forma bunurilor și a serviciilor.

Cel mai important dintre aceste ajutoare este alocația pentru încălzire, plătită în timpul lunilor reci ale anului celor care trăiesc pe baza unui venit sub un prag stabilit. Valoarea alocației pentru încălzire este diferențiată în funcție de tipul combustibilului utilizat și, pentru beneficiarii racordați la un sistem de încălzire local, plățile sunt efectuate într-un cont distinct și sunt accesate direct de către furnizori. Cuantumul ajutorului este diferențiat în funcție de nivelurile veniturilor familiilor/persoanelor singure și este indexat în fiecare an. Totuși, sunt necesare unele facilități suplimentare (servicii de consultanță etc.) pentru a accentua eficiența consumului de energie și a gestionării bugetelor familiale.

În plus, eligibilitatea pentru venitul minim garantat are în vedere și asigurarea de sănătate (fără nicio obligație de a plăti contribuția de asigurare de sănătate), ceea ce reprezintă un ajutor important pentru mulți beneficiari.

Beneficiarii venitului minim garantat au, de asemenea, dreptul la forme de asistență suplimentare, cum ar fi ajutoare de urgență (finanțate de la bugetul central), ajutoare de înmormântare (finanțate de la bugetul local), și pot beneficia, de asemenea, de ajutoare în natură și de serviciile sociale existente (de exemplu cantinele sociale, deși acestea lipsesc aproape cu desăvârșire din zonele rurale, iar unele comunități urbane nu beneficiază nici ele de acest tip de serviciu). Pe de altă parte, repartizarea neechilibrată a serviciilor existente, prin supraaglomerarea serviciilor de asistență socială în zonele urbane, generează o sursă de excluziune pentru comunitățile rurale.

1.3 Tranziția spre încadrarea în muncă

În comparație cu sistemele de asistență socială anterioare, Legea privind venitul minim garantat marchează un pas înainte către încurajarea eforturilor oamenilor de a-și depăși condiția de persoane asistate social și de a se încadra în muncă. Familiile și persoanele singure cu venituri nete lunare sub nivelul venitului minim garantat beneficiază de o majorare cu 15% a cuantumului ajutorului social pe familie, în cazul în care cel puțin un membru al familiei face dovada că

lucrează pe bază de contract individual de muncă, are statut de funcționar public sau prestează o activitate, realizând venituri cu caracter salarial.

Pe lângă procedurile standard privind dreptul și accesul la plata ajutoarelor de securitate socială, legislația privind venitul minim garantat conține și dispoziții privind obligațiile beneficiarilor, printre care se numără cea de a presta muncă în folosul comunității. Membrii gospodăriilor care sunt apti de muncă trebuie să presteze muncă în folosul comunității dacă nu sunt încadrați în muncă sub altă formă. Pentru această muncă, numărul de ore de muncă este proporțional cu cuantumul ajutorului de securitate socială primit, iar tariful orar este egal cu raportul dintre venitul minim la nivel național și numărul mediu lunar de 170 de ore de muncă. Muncă în folosul comunității nu va depăși 72 de ore. În unele cazuri, o metodă de a se sustrage de la munca în folosul comunității și totuși de a beneficia de acordarea venitului minim garantat constă în prezentarea unei scutiri medicale. Unele dintre adevărurile medicale prezentate sunt suspectate a fi false, însă autoritățile locale nu au nicio competență de a contesta o decizie medicală.

1.4 Cuantumul venitului minim garantat și metoda de calcul

Metoda de calcul al ajutorului social are în vedere diferența dintre pragurile venitului minim garantat prevăzute de lege și venitul lunar al familiei, respectiv al persoanei singure, inclusiv venitul potențial din proprietăți. Venitul echivalent pe cap de locuitor, declarat de solicitant și confirmat prin investigația/ancheta socială, se scade din pragul stabilit pentru numărul corespunzător de membri ai familiei. Rezultatul reprezintă ajutorul de venit minim garantat care va fi plătit lunar. La stabilirea dreptului la venitul minim garantat se ține seama de bunurile familiei/persoanei singure, incluse în lista bunurilor considerate de strictă necesitate pentru nevoile familiale și în lista bunurilor care nu sunt considerate de strictă necesitate. Bunurile suplimentare, care depășesc cantitativ categoria bunurilor considerate de strictă necesitate, sunt evaluate în conformitate cu criteriile specifice/o metodologie specifică.

La stabilirea venitului net lunar al gospodăriei se iau în considerare toate veniturile pe care membrii acesteia le realizează, inclusiv cele care provin din drepturi de asigurări sociale de stat, asigurări de șomaj, obligații legale de întreținere, indemnizații (de exemplu pentru incapacitate de muncă, veterani de război etc.), alocații și ajutoare cu caracter permanent (de exemplu alocația pentru copil) și alte creanțe legale, cu excepția burselor de studiu și a burselor sociale, precum și a sprijinului financiar ce se acordă elevilor în cadrul programului „Bani de liceu”.

Venitul minim garantat (un prag minimal pentru venituri stabilit de către guvern și care se bazează pe numărul membrilor unei familii) este un venit lunar. În general, valoarea sa este adaptată periodic (la începutul fiecărui an) în funcție de rata inflației, pentru a preveni deprecierea sa.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
persoane singure	63 lei (~20 €) ¹	74 lei (~20 €)	83 lei (~20 €)	88 lei (~24 €)	92 lei (~26 €)	96 lei (~29 €)	100 lei (~27 €)	109 lei (~26 €)
familii de 2 persoane	113 lei (~36 €)	133 lei (~35 €)	148 lei (~37 €)	158 lei (~44 €)	166 lei (~47 €)	173 lei (~52 €)	181 lei (~49 €)	196 lei (~46 €)
familii de 3 persoane	158 lei (~51 €)	185 lei (~49 €)	206 lei (~51 €)	220 lei (~61 €)	231 lei (~66 €)	241 lei (~72 €)	252 lei (~68 €)	272 lei (~64 €)
familii de 4 persoane	195 lei (~63 €)	229 lei (~61 €)	255 lei (~63 €)	273 lei (~75 €)	287 lei (~82 €)	300 lei (~90 €)	314 lei (~85 €)	339 lei (~80 €)
familii de 5 persoane	233 lei (~75 €)	273 lei (~73 €)	304 lei (~75 €)	325 lei (~90 €)	341 lei (~97 €)	356 lei (~107 €)	372 lei (~101 €)	402 lei (~95 €)
fiecare membru de familie suplimentar	16 lei (~5 €)	18 lei (~5 €)	21 lei (~5 €)	22 lei (~6 €)	23 lei (~7 €)	24 lei (~7 €)	25 lei (~7 €)	27 lei (~6 €)

Sursa: Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei.

De exemplu, o familie de 3 persoane care realizează un venit de 150 lei va primi o sumă (asistență socială) până la nivelul venitului minim garantat, și anume $272 - 150 = 122$ lei.

În anul 2006, ajutorul social mediu acordat a înregistrat o creștere de 0,1% în comparație cu 2005 (de la 132 lei la 133 lei). Pentru primele 9 luni ale anului 2007, ajutorul mediu a fost de 98,4 lei, iar pentru primul trimestru al anului 2008, ajutorul mediu a fost de 134,8 lei.

1.5 Durata

Venitul minim garantat este o sumă lunară acordată unei persoane singure/familiei atât timp cât aceasta îndeplinește condițiile de acordare. Orice creștere a nivelului de venit pe persoană singură sau pe membru de familie și, de asemenea, schimbarea domiciliului sau reședinței ori modificarea structurii familiei trebuie să fie comunicate autorității locale și pot conduce la o scădere a venitului minim garantat sau, respectiv, la încetarea plății.

Dacă suspendarea venitului minim garantat are caracter temporar și depinde de îndeplinirea de către beneficiarul venitului minim garantat a obligațiilor sale de a actualiza periodic documentele necesare, întreruperea voluntară sau întreruperea ca urmare a neîndeplinirii de către beneficiarul venitului minim garantat a responsabilităților sale contractuale sunt definitive.

1.6 Reguli de condiționalitate

Venitul minim garantat este acordat pe baza unei cereri scrise și a unei declarații pe propria răspundere (susținute de documentația necesară, care să facă dovada componenței familiei și a veniturilor realizate de membrii acesteia), înregistrate la unitatea teritorial-administrativă în a cărei rază teritorială își are domiciliul sau reședința titularul. În conformitate cu dispozițiile legale, va fi efectuată o anchetă socială în termen de 15 zile de la data înregistrării cererii, iar în termen de 10 zile de la efectuarea anchetei sociale, primarul va emite dispoziția de acordare sau de respingere a cererii.

Persoanele care nu realizează venituri cu caracter salarial și sunt apte de muncă trebuie să prezinte o adeverință prin care să facă dovada faptului că sunt în evidența agenției teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, pentru încadrare în muncă, și nu au refuzat niciun loc de muncă. Venitul minim garantat se acordă o dată pe lună.

¹ (Cursurile medii de schimb valutar leu/euro: 2002-3,12; 2003-3,75; 2004-4,05; 2005-3,62; 2006-3,52; 2007-3,33; 2008-3,68; 2009-4,24)

Dosarul de cerere trebuie să includă următoarele dovezi:

- actele de identitate ale solicitantului și ale membrilor familiei;
- cartea de identitate sau permisul de ședere temporară, în cazul cetățenilor străini sau apatrizi;
- certificatele de naștere pentru copiii în vârstă de până la 14 ani;
- certificatul de căsătorie/certificatul de divorț/certificatul de deces;
- hotărârea definitivă de încuviințare a adopției/de custodie/de plasament familial;
- hotărârea definitivă de stabilire a pensiei alimentare pentru copiii minori (actualizată anual);
- actul din care să rezulte calitatea solicitantului de tutore sau curator;
- adeverința emisă de agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă pentru persoanele în vârstă de peste 16 ani (va fi prezentată din 3 în 3 luni);
- adeverința de elev/student;
- cuponul de pensie (de orice tip);
- cuponul de șomaj;
- cuponul pentru orice tip de indemnizație;
- livretul de familie;
- certificatul de atestare fiscală emis de Administrația Financiară pentru persoanele în vârstă de peste 18 ani;
- certificatul de atestare fiscală emis de Direcția Venituri, Impozite și Taxe Locale (de la ultimul domiciliu sau reședință – din 6 în 6 luni) pentru persoanele în vârstă de peste 18 ani;
- declarație notarială pentru alte surse de venit;
- contractul de închiriere a locuinței/planul locuinței/fișa de calcul al chiriei;
- adeverința de invaliditate/handicap;
- cartea de muncă;
- diplomele de studii;
- adeverința medicală care să facă dovada stării de sănătate (apt pentru a presta acțiuni sau lucrări de interes local) sau, în cazul persoanelor aflate în incapacitate de muncă, o adeverință emisă de Comisia de Evaluare a Capacității de Muncă;
- certificatul emis de consiliul local de la locul de naștere al solicitantului, care să ateste dacă acesta deține terenuri sau proprietăți în raza teritorială a localității.

Printre obligațiile beneficiarilor venitului minim garantat se numără:

- să presteze muncă în folosul comunității, numărul de ore de muncă fiind calculat în funcție de quantumul ajutorului social, iar tariful orar fiind egal cu raportul dintre salariul brut minim la nivel național și numărul mediu lunar de ore de muncă;
- să informeze primarul în scris cu privire la orice schimbare referitoare la domiciliu sau reședință, venit ori numărul membrilor familiei, în termen de 15 zile de la apariție;
- să prezinte reprezentanților consiliului local documentația/dovezile necesare în cazul incapacității (inclusiv al incapacității temporare) de a presta muncă în folosul comunității.

Neîndeplinirea acestor condiții conduce la suspendarea sau încetarea acordării/dreptului la venitul minim garantat.

Din 3 în 3 luni, persoanele apte de muncă, beneficiare ale venitului minim garantat, trebuie să prezinte documentația necesară prin care să facă dovada faptului că îndeplinesc condițiile legale

(legea definește persoanele apte de muncă drept persoanele care au vârsta cuprinsă între 16 ani și vârsta standard de pensionare, care nu urmează o formă de învățământ cursuri de zi, care au o stare de sănătate fizică și psihică ce le face apte pentru prestarea unei munci).

Agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă și Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă vor transmite informații trimestriale primarilor, inclusiv listele nominale cu persoanele beneficiare de venit minim garantat care s-au încadrat în muncă, au refuzat un loc de muncă oferit sau respectiv au plecat cu contract de muncă în străinătate. În fiecare lună, primarul trebuie să se asigure că Direcția de Muncă, Familie și Egalitate de Șanse a Municipiului București, respectiv Direcțiile de Muncă, Familie și Egalitate de Șanse județene, primesc date statistice cu privire la numărul titularilor de ajutor social, plățile efectuate și drepturile bănești aprobate cu acest titlu.

Anchetele sociale pentru plățile de venit minim garantat aprobate se actualizează din 6 în 6 luni. Neîndeplinirea prevederilor legale atrage încetarea plății venitului minim garantat. În cazul în care plata venitului minim garantat a fost suspendată, neprezentarea documentației actualizate care să facă dovada îndeplinirii condițiilor privind dreptul la venitul minim garantat, în termen de 3 luni de la data suspendării, atrage încetarea acordării ajutorului social.

Pot fi aplicate sancțiuni (amenzi între 500-1 000 lei sau aproximativ 118-236 €) fie autorităților locale responsabile, fie beneficiarilor de venit minim garantat, în cazul neîndeplinirii obligațiilor în urma inspecției din partea Direcțiilor de Muncă, Familie și Egalitate de Șanse.

1.7 Aranjamente instituționale

Venitul minim garantat este administrat de către autoritățile publice locale. Eligibilitatea este stabilită la nivel municipal, în conformitate cu criteriile definite de Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse. Totuși, criteriile sunt definite la un nivel relativ general, iar autoritățile publice locale au responsabilitatea de a stabili venitul potențial din valorificarea terenurilor și a altor bunuri. Anchetele sociale asupra beneficiarilor de venit minim garantat vor fi efectuate din 6 în 6 luni, de către reprezentanții consiliilor locale.

Autoritățile publice locale sunt responsabile și pentru repartizarea și supravegherea muncii în folosul comunității.

La începutul fiecărui trimestru, agențiile teritoriale locale pentru ocuparea forței de muncă informează consiliile locale cu privire la beneficiarii de venit minim garantat care s-au încadrat în muncă, urmează cursuri de formare profesională sau au plecat cu contract de muncă în străinătate.

Direcțiile de Muncă, Familie și Egalitate de Șanse județene au responsabilitatea de a monitoriza punerea în aplicare a venitului minim garantat.

În conformitate cu cadrul de acordare a venitului minim garantat (conform Legii nr. 416/2001 și metodologiei de aplicare a acesteia), în procesul de punere în aplicare/monitorizare/evaluare este implicată o serie de instituții din România, printre care se numără: Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse; Direcțiile de Muncă, Familie și Egalitate de Șanse județene, Ministerul Finanțelor Publice, consiliile județene și primăriile.

1.7.1 Responsabilități instituționale

Responsabilitățile Ministerului Muncii, Familiei și Egalității de Șanse au în vedere:

- stabilirea metodologiei de punere în aplicare;
- elaborarea de modificări/completări la lege, după caz;
- monitorizarea generală a punerii în aplicare a legii și
- definirea sumei care va fi solicitată de la bugetul de stat.

Ministerul Finanțelor Publice stabilește contribuția necesară pentru venitul minim garantat și ajutoarele asociate, suportată de la bugetul de stat.

Direcțiile de Muncă, Familie și Egalitate de Șanse sunt responsabile pentru:

- colectarea și monitorizarea datelor;
- solicitarea necesarului de credite bugetare.

Consiliile județene sunt responsabile pentru repartizarea către autoritățile administrației locale a fondurilor acordate de la bugetul de stat, iar consiliile locale au responsabilități în ceea ce privește:

- stabilirea veniturilor potențiale care ar putea fi realizate de gospodării prin valorificarea terenurilor, clădirilor sau a altor bunuri, care depășesc nevoile minime ale gospodăriilor;
- repartizarea fondurilor cu destinație specifică, primite de la consiliul județean;
- alocarea resurselor financiare din surse locale (venituri proprii sau venituri partajate din impozitul pe venituri personale etc.), pentru a acoperi cofinanțarea venitului minim garantat.

Responsabilitatea cheie a primăriilor constă în punerea în aplicare a venitului minim garantat. Printre responsabilitățile generale se numără:

- oferirea de consultanță solicitanților;
- prelucrarea cererilor și stabilirea eligibilității individuale (inclusiv organizarea și efectuarea anchetelor sociale);
- repartizarea plăților;
- garantarea disponibilității finanțării în vederea asigurării plății integrale a sumelor datorate;
- prezentarea, în fiecare lună, a unor rapoarte statistice Direcțiilor de Muncă, Familie și Egalitate de Șanse județene, în scopul monitorizării și;
- planificarea/organizarea muncii în folosul comunității.

1.7.2 Aranjamente financiare

Fondurile necesare pentru plata ajutorului social provin de la bugetele locale, în principal sume din anumite venituri ale bugetului de stat. Fondurile sunt oferite autorităților administrației publice locale de la bugetul de stat, însă autoritățile locale trebuie să contribuie din propriile lor resurse la finanțare. Date de la Institutul Național de Statistică arată faptul că bugetul local a continuat să fie sursa de finanțare pentru sprijinul social, cu o pondere de 96,3% în cheltuielile totale cu protecția socială provenite de la bugetele locale în 2006.

Costurile administrative pentru verificarea eligibilității, a respectării dispozițiilor legale și a stabilirii dreptului la ajutorul social sunt acoperite de la bugetul local. Nivelul de cofinanțare nu este strict definit în legislație; cu toate acestea, fondurile de ajutor social vor fi identificate distinct în bugetele locale și nu vor fi utilizate în alte scopuri.

Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse și Ministerul Finanțelor Publice decid cu privire la valoarea totală a programelor de venit minim garantat și cu privire la valoarea fondurilor cu destinație specifică acordate.

Cele două ministere stabilesc și alocarea efectivă a acestor bani în conturile județelor, pe baza nevoilor acestora și a capacității fiscale pe cap de locuitor, stabilită pe baza nivelului de colectare a impozitelor și taxelor locale și al veniturilor partajate din impozitul pe venituri personale colectat la nivel județean.

La nivel local, sursele financiare pentru cofinanțarea venitului minim garantat sunt:

- impozitele și taxele locale, mai ales impozitul pe proprietate;
- veniturile partajate din impozitele pe venituri personale și
- fondurile cu destinație specifică (sumele deduse din impozitele pe venituri personale transferate de la bugetul central).

În conformitate cu datele de la Institutul Național de Statistică, cheltuielile cu protecția socială au urmat o tendință ascendentă.

	1989	1995	2001	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	9,5	9,7	10,2	9,9	9,8	9,8	10,3	10,5	10,8
2	5,2	5,8	6,5	6,5	6,1	5,3	5,7	6,5	6,8
3	4,3	3,9	3,7	3,4	3,7	4,5	4,6	4	4

1. Evoluția cheltuielilor cu protecția socială ca % din PIB

2. Evoluția cheltuielilor cu sistemul de pensii ca % din PIB

3. Evoluția cheltuielilor cu asistența socială ca % din PIB

2. Evaluarea sistemelor de venit minim garantat

În perioada 2002-2004, au fost acordate beneficii lunare de securitate socială în temeiul Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat în favoarea a 330 000-420 000 de familii, reprezentând aproximativ 5% din populație. În cursul acestei perioade, valoarea medie lunară a alocației sociale pe familie era de aproximativ 1 000 000 de lei (aproximativ 34 euro). Valoarea totală a prestațiilor de securitate socială acordate de stat s-a ridicat la 3 400 miliarde de lei în anul 2002, la 3 955 miliarde de lei în anul 2003 și la 4 400 miliarde de lei în anul 2004; aceste sume reprezintă aproximativ 0,20%-0,22% din PIB și aproximativ 15%-20% din venitul bugetului de stat.

Datele furnizate de raportul Guvernului român privind punerea în aplicare a Programului de guvernare 2005-2008 arată că până la sfârșitul anului 2005 erau înregistrate 387 671 de cereri pentru plata venitului minim garantat; în 2006, numărul acestora a scăzut la 337 246 de cereri aprobate pentru a fi plătite, iar în 2007 existau 289 535 de astfel de cereri plătite, cu 25% mai puține comparativ cu anul 2006. În primele trei trimestre ale anului 2008, numărul cererilor pentru venitul minim garantat aprobate pentru a fi plătite era de 220 196.

Datele oficiale referitoare la punerea în aplicare a Programului privind venitul minim garantat în cursul ultimilor patru ani arată:

Anul	Numărul mediu al cererilor	Sumele alocate (milioane de lei)
2005	387 671	472
2006	337 246	449
2007	289 535	396,62
Primul trimestru al anului 2008	284 798	81,74
Primele 3 trimestre ale anului 2008	220 196	266,47

Trebuie observată o scădere constantă a numărului beneficiarilor de asistență socială, în urma punerii în aplicare uniforme a criteriilor referitoare la nivelurile minime și maxime ale eventualei venit pe gospodărie, rezultând din evaluarea activelor suplimentare, considerate a fi, din punct de vedere cantitativ, deasupra activelor stabilite ca fiind strict necesare. De asemenea, sumele acordate au scăzut cu 10% în anul 2006, în comparație cu anul 2005, respectiv, de la 472 milioane de lei la 449 milioane de lei. În 2007 suma alocată pentru plățile venitului minim garantat era de 396,62 milioane de lei, iar în primele trei trimestre ale anului 2008, suma cheltuită pentru plata venitului minim garantat era de 266,47 milioane de lei.

Repartizarea națională a cererilor aprobate pentru beneficiile de securitate socială variază în mod considerabil; în anul 2004, de exemplu, din 442 000 de cereri la nivel național, 2 400 au fost depuse de persoane care locuiesc în București (din cele aproximativ 2 milioane de locuitori ai orașului), în timp ce în județul Iași au fost 25 000 de cereri (din aproximativ 600 000 de locuitori), în Dolj, 24 000 de cereri, iar în Vaslui 17 000 (din 400 000 de locuitori). Județele cu cel mai mare număr de cereri se află în regiunile estice, sud-estice și sud-vestice ale țării, unde venitul bugetului local este considerabil mai scăzut. Discrepanța dintre numărul cererilor și nivelul resurselor locale arată nevoia transferurilor de bani de la bugetul de stat.

² Cereri aprobate la plată, inclusiv familiile și persoanele singure

Una dintre problemele care ar trebui să fie luate în considerare în vederea punerii în aplicare a oricărui sistem de prestații de securitate socială pentru persoanele aflate în situație de sărăcie este aceea că ar trebui să existe o bună preluare a prestației de către toate segmentele grupului-țintă. Din nefericire, persoanele care nu se constituie în calitate de solicitanți, sunt, prin însăși natura lor, foarte greu de identificat și de monitorizat. Cu toate acestea, un segment al populației aflate în situație de sărăcie care poate fi eligibil pentru venitul minim garantat este reprezentat de persoanele fără adăpost. Nu există date disponibile despre numărul persoanelor fără adăpost care solicită sau care beneficiază de venitul minim garantat, deși se presupune că acesta nu este mare și că tratamentul persoanelor fără adăpost variază de la caz la caz. În anumite cazuri, solicitanților li se cere să furnizeze un mare număr de documente pentru a dovedi că nu solicită aceste prestații în două locuri. În anumite zone, primăria a acceptat răspunderea de a rezolva aceste probleme, însă în alte zone, problema este înaintată spre Direcțiile județene ale Ministerului Muncii, Familiei și Egalității de Șanse. Rezultatul probabil al acestor cerințe este că persoana fără adăpost nu își continuă demersurile și se pare că, deseori, persoanele fără adăpost nu reușesc să primească prestațiile de securitate socială la care au dreptul.

Dinamica numărului cererilor pentru venitul minim garantat poate fi diferită, atât în funcție de mentalitatea individuală, cât și de schimbările de pe piața muncii; numărul cererilor pentru venitul minim garantat scade în timpul lunilor calde (aprilie – octombrie), datorită creșterii cererii de forță de muncă în sectoare precum construcțiile, agricultura etc. și crește în timpul lunilor reci, din cauza reducerii activității în sectoarele menționate anterior și a nevoii populației de a-și acoperi costurile crescute la întreținere în timpul iernii.

În majoritatea cazurilor, persoanele care intră în sistem nu îl părăsesc, iar în cazul persoanelor care ies din sistem, motivul este acela că nu mai îndeplinesc criteriile de eligibilitate, pe baza unor indexări inegale ale diferitelor transferuri sociale (așadar, acestea pot părăsi sistemul și pot intra din nou în cadrul acestuia de câteva ori).

2.1 Motive pentru neparticipare

Un motiv pentru neparticipare poate privi cererea oficială pentru venitul minim garantat, care trebuie să fie însoțită de numeroase anexe care certifică nivelul venitului și statutul fiecărui membru al familiei. Autoritățile locale realizează o anchetă socială și solicitantul primește un răspuns în termen de 30 de zile. Documentele solicitate sunt eliberate de diferite instituții. O parte a acestor documente trebuie să fie actualizată la fiecare trei luni. În cazul în care solicitantul nu furnizează dosarul complet sau nu îl actualizează, acesta își pierde respectivul drept. Beneficiarii venitului minim garantat trebuie, de asemenea, să declare orice modificare intervenită în statutul familiei, în cel mult 30 de zile de la data modificării respective. Uneori, familiile cărora li s-a acordat această alocație pot uita să comunice o schimbare a împrejurărilor, în special referitoare la venitul ocazional, nedeclarat și astfel riscă suspendarea plății.

Lista documentelor justificative privind cererile pentru venitul minim garantat ar putea fi considerată chiar lungă³, deși autoritățile locale le consideră ca fiind în totalitate necesare, cel puțin în acest stadiu al punerii în aplicare a sistemului. În ceea ce privește dimensiunea dosarului, beneficiarii sunt de părere că aceasta este exagerată sau consumă prea mult timp. Perioada de timp necesară pentru a obține toate documentele în vederea completării cererii pentru venitul minim garantat este proporțională atât cu dimensiunea familiei, cât și cu structura socio-economică. Instituțiile de stat care eliberează unele dintre documentele solicitate care

³ A se vedea secțiunea referitoare la condiționalitate, pagina 9.

demonstrează identitatea/statutul solicitanților nu au birouri în comunitatea acestora. În anumite cazuri, costurile pentru completarea dosarului de cerere pentru venitul minim garantat, din punctul de vedere al banilor sau al timpului petrecut pentru obținerea acestor acte, sunt destul de ridicate, în special în comparație cu valoarea venitului minim garantat de care oamenii ar beneficia, descurajându-i să depună efortul pentru obținerea acestor documente.

Rămâne o serie de aspecte privind echitatea în legătură cu această alocație. Anumite familii care ar avea dreptul să beneficieze de această alocație sunt victimele unor ambiguități ale punerii în aplicare, ale birocrăției, ale capacității administrative reduse/lipsei resurselor financiare locale sau a informației, în special în zonele rurale mai sărace. Persoanele aflate în situație de sărăcie, persoanele singure sau persoanele în vârstă care locuiesc în zonele rurale pot fi dezavantajate, întrucât este posibil ca deținătorii de terenuri (mulți beneficiind de programul de stat al retrocedării terenurilor în anii '90) să nu îndeplinească criteriile de eligibilitate. Aceștia nu mai au capacitatea de a munci pământul, prin urmare, nu obțin niciun venit din acesta și, în plus, trebuie să plătească și impozitele obligatorii pentru proprietatea terenului.

Munca în folosul comunității, care trebuie efectuată pentru a beneficia de venitul suplimentar în temeiul Legii privind venitul minim garantat, implică în primul rând curățarea străzilor și strângerea gunoaielor. Multe persoane cu calificări sau absolvente ale învățământului superior se simt umilite în cazul în care sunt văzute făcând asemenea muncă, ceea ce le descurajează să aplice pentru această prestație de securitate socială. Totuși, nu există alte opțiuni de muncă în folosul comunității pentru aceștia. Altele (inclusiv multe persoane fără adăpost) preferă să muncească la negru, deoarece nu doar evită procedura de cerere (obținerea documentelor de identificare, declarații notariale etc.), ci deseori pot câștiga mai mulți bani.

Motivele autoexcluderii reprezintă mai degrabă un amestec ale tuturor celor menționate mai sus și includ:

- motive psihologice și stigmatizare: oamenii se simt umiliți să fie văzuți ca având ceea ce ei definesc drept locuri de muncă marginale și, în plus, nu consideră că au vreo obligație morală față de societate cât timp societatea nu reușește să le asigure oportunități pentru locuri de muncă. Pe de altă parte, atunci când este posibil, ei preferă să își folosească rețeaua personală, făcând mici servicii ocazionale pentru alții, în loc să îndeplinească munca solicitată în folosul comunității;
- motive financiare, întemeiate pe echilibrul între ceea ce dau și ceea ce câștigă. Unii consideră că 72 de ore de muncă în folosul comunității reprezintă prea mult în comparație cu suma de care beneficiază. O modalitate de rezolvare a problemei a fost reducerea numărului de ore de muncă impuse, în conformitate cu suma care trebuie plătită persoanei singure sau familiei (ca parte a sumei maxime posibile). Chiar și așa, o simplă analiză a eficienței care pune în balanță valoarea venitului minim garantat și venitul câștigat pe piața informală va înclina balanța în favoarea celui din urmă (astfel cum plata la zi în cazul muncii pentru comunitate este mai mică în comparație cu valoarea banilor câștigați din munca ocazională). Creșterea cu 15% a prestației de securitate socială pentru fiecare persoană angajată cu forme legale nu reprezintă un stimul suficient pentru a renunța la veniturile neoficiale.
- motive profesionale întemeiate pe calificarea unei anumite persoane. Pentru o mică fracțiune din solicitanții de venit minim garantat, locurile de muncă oferite sunt sub nivelul lor de calificare. Prin urmare, oamenii nu acceptă o muncă pentru care nu își folosesc capacitățile educaționale/profesionale și competențele.

În orice caz, refuzul de a efectua munca în folosul comunității conduce în mod automat la anularea dreptului la ajutorul sub forma venitului minim garantat. Se poate observa că frecvența ieșirilor voluntare din sistem este mai ridicată înaintea și în timpul sărbătorilor (Paște și Crăciun) și la începutul sezonului agricol. Aceasta face legătura între refuzurile referitoare la munca în folosul comunității, condiție pentru acordarea venitului minim garantat și oportunitățile de muncă pe piața informală.

Instituțiile de stat care eliberează unele dintre documentele solicitate care demonstrează identitatea/statutul solicitanților nu au birouri în comunitatea acestora. Uneori, costurile pentru completarea dosarului de cerere pentru venitul minim garantat, din punctul de vedere al banilor sau timpului petrecut pentru obținerea acestor acte, sunt destul de ridicate, în special în comparație cu valoarea venitului minim garantat de care oamenii ar beneficia, descurajându-i să depună efortul pentru obținerea acestor documente.

În prezent, raportările folosesc în principal „dosarul de cerere” și nu familia beneficiarilor, ca unitate pentru analiză. Prin urmare, este dificil să se urmărească numărul actual al beneficiarilor care sunt incluși în sistem și care ies din sistem (fie temporar, fie definitiv). Raportul privind numărul de dosare ar trebui să fie completat cu înregistrări privind numărul familiilor, pentru a evita situațiile în care o familie este numărată de două ori în cazul în care aceasta iese din sistemul de plată pentru o scurtă perioadă (de exemplu, 3-4 luni) și ulterior reintră în sistem.

De asemenea, datele colectate de Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse nu furnizează informații care s-ar dovedi utile în scopuri de administrare sau de evaluare, precum:

- distribuirea sumelor în funcție de durată;
- distribuirea sumelor în funcție de tipul beneficiarului.

Astfel de informații îi permit Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei să evalueze impactul sistemului asupra beneficiarilor și progresul în timp.

2.2 Adecvarea nivelului venitului minim garantat

În fiecare dintre cei trei ani, în perioada 2002-2004, beneficiul lunar mediu de securitate socială pe familie a fost de 1 020 000 de lei (aproximativ 32 de euro în anul 2002 și 25 de euro în anul 2004), reprezentând aproximativ 60% din salariul minim lunar în 2002, 40% în 2003 și 36% în 2004. În perioada 2005-2007 raportul a continuat să se deterioreze, de la 32,7% din salariul minim brut la 29,2% în anul 2006 și la 29,2% în anul 2007.

În comparație cu evoluția salariului minim brut național și ținând seama de puterea de cumpărare a persoanelor aflate în situație de sărăcie, valoarea venitului minim garantat a înregistrat o deteriorare treptată, de la 45% din salariul minim brut în anul 2002 ajungând la cel mai jos nivel, de 18,5%, până la sfârșitul anului 2008.

Indemnizații de șomaj			
	2005	2006	2007
Media lunară (lei/persoană)			
Indemnizația de șomaj 1)	236	259	321
VMG	101.46	110.94	114.15
În procent din salariul minim brut pe economie			
Indemnizația de șomaj	76.1	78.5	82.3
VMG	32.7	33.6	29.2

1) În conformitate cu Legea nr. 76/2002

Venitul minim garantat oferă un suport minim de siguranță pentru familiile care sunt într-adevăr dependente de această alocație, întrucât o familie beneficiară tipică ar trăi în continuare în sărăcie.

Cu toate acestea, sunt necesare forme suplimentare de sprijin pentru a le oferi beneficiarilor nu numai un minim de resurse, ci și oportunități pentru o autonomie sporită. Ajutorul social oferit unei familii cu datorii uriașe la plata facturilor pentru utilități nu ar avea efecte de durată decât dacă va fi însoțit de o intervenție pentru reducerea acestor datorii.

Progresul realizat prin acuratețea reglementărilor privind venitul minim garantat nu este atât de vizibil în ceea ce privește valoarea și menținerea puterii de cumpărare reale a prestației de securitate socială acordată de stat. În comparație cu salariul minim brut național, care, într-adevăr, a înregistrat o evoluție nominală și reală pozitivă, venitul minim garantat a fost mai degrabă în scădere.

Tabelul de mai jos compară veniturile medii ale persoanelor singure în perioada cuprinsă între anii 2005 și 2007:

	2005	2006	2007
Venitul minim garantat pe persoană pe lună	101,46 lei ~28 €	110,94 lei ~26 €	114,15 lei ~29 €
Pensia medie lunară	268 lei ~76 €	318 lei ~90 €	374 lei ~112 €
Salariul minim lunar (brut)	310 lei ~86 €	330 lei ~105 €	390 lei ~117 €
Salariul mediu lunar (brut)	968 lei	1146	1396
Salariul mediu (net)	746 lei ~204 €	866 lei ~235 €	1 042 lei ~260 €

Sursa: Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse

În pofida influențării acesteia de către rata inflației (cu indexări anuale realizate prin decizii guvernamentale), valoarea ajutorului social nu îi scoate, prin ea însăși, pe beneficiarii venitului minim garantat din situația de sărăcie.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tipul beneficiarului	Suma (Lei)						
Persoană singură	63,0	74,0	82,5	88,3	92,0	96,0	100,0
Familie cu 2 membri	113,4	132,8	148,0	158,4	166,0	173,0	181,0
Familie cu 3 membri	157,5	184,5	205,7	220,0	231,0	241,0	252,0
Familie cu 4 membri	195,3	228,5	254,7	272,5	287,0	300,0	314,0
Familie cu 5 membri	233,1	272,8	304,1	325,4	341,0	356,0	372,0
Fiecare persoană din 5	15,7	18,4	20,5	22,0	23,0	24,0	25,0
Inflație		15,30%	10,60%	7,00%	5,00%	4,50%	4,50%
Creșterea valorii ajutorului social		17,00%	11,00%	7,00%	5,00%	4,50%	4,50%

Sursa: Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse

În raport cu puterea de cumpărare a acestora, în special când luăm în considerare creșterile mari ale prețurilor pentru diferite utilități, nivelurile-prag ale venitului minim garantat rămân mai degrabă scăzute.

	2005	2006	2007
	Indexurile prețurilor la consum (%) (anul precedent = 100)		
Total	109,0	106,56	104,84
Produse alimentare	106,1	103,84	103,89
Produse nealimentare	111,3	108,47	104,99
Servicii	110,5	108,20	106,63
	Rata medie lunară a inflației (%)		
Total	0,7	0,4	0,5
Alimente	0,5	0,1	0,7
Produse nealimentare	0,8	0,7	0,3
Servicii	1,0	0,4	0,7

Sursa: Institutul Național de Statistică

Nivelul venitului minim garantat a fost, de asemenea, erodat de evoluția costurilor utilităților. În special în lunile de iarnă, doar costurile pentru întreținerea lunară a unui apartament cu două camere pot să depășească 3 milioane de lei, în timp ce peste 3 milioane de pensionari trăiesc cu o pensie lunară medie de 2 milioane de lei. Din cauza vârstei lor, aceste persoane nu pot fi obligate să efectueze muncă în folosul comunității.

Armonizarea și convergența prețurilor românești pentru serviciile de interes economic general cu cele din țările Uniunii Europene va continua să dea naștere unor tensiuni și presiuni asupra bugetelor familiei și ale administrației locale și centrale. În consecință, nevoia de majorare a venitului minim garantat va continua să crească.

În anumite cazuri, alte forme de asistență socială/sprijin acordate familiilor și familiilor cu copii conduc la diminuarea numărului beneficiarilor de venit minim garantat, fără a scoate aceste persoane din situația de sărăcie. Alocația pentru copii acordată pentru copiii cu vârsta de până la doi ani (3 ani în cazul unui copil cu handicap) ar putea fi o posibilă explicație pentru scăderea importantă a numărului beneficiarilor de venit minim garantat. De obicei, familiile cu mulți copii care trăiesc din venituri mici sunt eligibile pentru venitul minim garantat, în conformitate cu Legea nr. 416. Cu cei 200 de lei reprezentând alocația pentru copil, venitul *per capita* al multor familii depășește pragul venitului minim garantat. De exemplu, în anul 2008 venitul minim garantat pentru o familie cu doi membri ar trebui să fie 181 de lei. În cazul unei mame singure cu un copil, numai alocația pentru copil (200 de lei) face ca venitul familiei să depășească valoarea stabilită care le dă dreptul la venitul minim garantat. Pentru familiile formate din trei persoane, venitul

minim garantat ar trebui să fie 252 de lei. Dacă aceștia au și un copil cu vârsta sub doi ani, nu mai pot beneficia de sprijinul pentru venitul minim garantat.

2.3 Eficiența în reducerea sărăciei

Venitul minim garantat este o alocație foarte bine orientată, care identifică persoanele supuse riscului de sărăcie și excluziunii sociale, fiind bazat pe testarea mijloacelor, în funcție de venit, posesiunile gospodăriei și terenul aflat în proprietate, și se acordă cu condiția ca beneficiarul să efectueze muncă în folosul comunității, pentru a descuraja inactivitatea.

Creșterea venitului populației a avut un impact direct asupra reducerii sărăciei și, în special, a sărăciei extreme, astfel cum o arată scăderea ratelor riscului de sărăcie și reducerea treptată a numărului beneficiarilor de venit minim garantat.

În anul 2000, rata sărăciei în România era de aproximativ 35,9%; până în anul 2003, rata sărăciei a scăzut la aproximativ 25,1%, iar rata sărăciei severe a scăzut de la 13,8% în anul 2000 la 8,6% din populație în anul 2003, astfel cum este confirmat atât de raportul Băncii Mondiale privind evaluarea sărăciei (2003), cât și de evaluarea impactului venitului minim garantat realizată de Birks Sinclair & Associates Ltd. Aceste progrese au fost rezultatul unei creșteri economice, într-un ritm de peste 5% începând din anul 2000, precum și al legislației privind securitatea socială și venitul minim garantat.

În opinia lui Zamfir C (2005)⁴, prestațiile pentru protecția socială sunt bine orientate către populația săracă, contribuind la o reducere a inegalităților, cu excepția indemnizațiilor pentru maternitate și a alocațiilor pentru creșterea copilului, care au un caracter regresiv, întrucât acestea sunt singurele beneficii condiționate de participarea anterioară pe piața muncii. Cele mai progresive beneficii sunt ajutorul social (68% din sume ajung la indivizii aparținând primei chintile cea mai săracă) și ajutorul pentru persoanele cu handicap (43% din sumele acordate ajungând la persoanele aparținând chintilei cu veniturile cele mai reduse).

Sumele primite prin transferuri de protecție socială asigură o parte considerabilă a consumului persoanelor aflate în situație de sărăcie. Deși doar 25% din sumele distribuite prin transferuri ale protecției sociale sunt direcționate către prima chintilă, acestea reprezintă aproape jumătate (44%) din consumul primei chintile. Prin comparație, 14% din sumele respective sunt distribuite către cea mai bogată chintilă, însă acestea asigură doar 6% din consum. Printre transferurile sociale, alocațiile pentru copii au cel mai mare impact asupra reducerii sărăciei, ajungând la cea mai extinsă acoperire a familiilor din chintilele cele mai sărace.

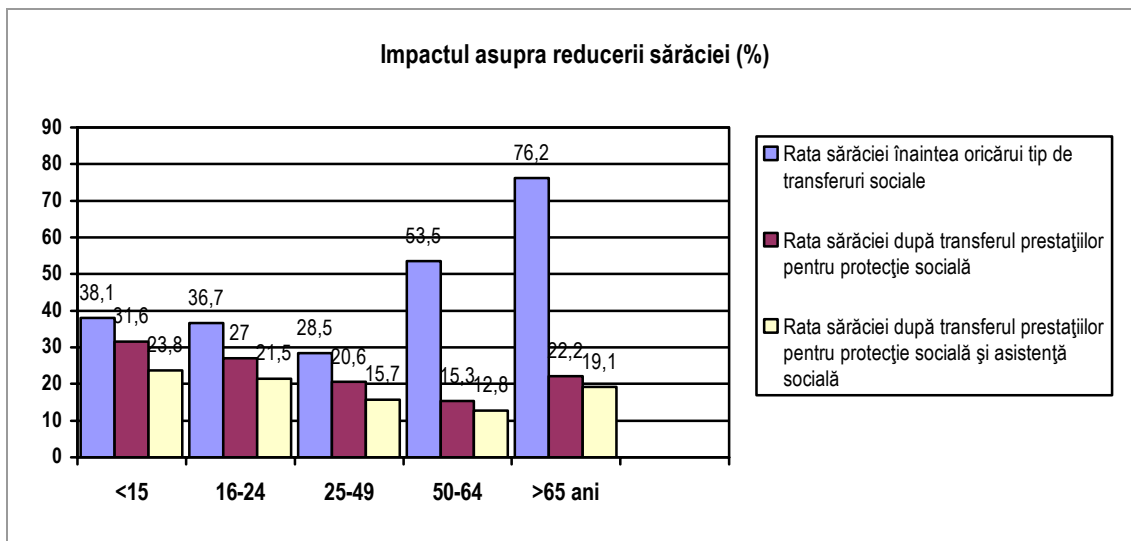
În opinia lui Constantin Zaman⁵, impactul măsurilor de protecție socială asupra reducerii sărăciei este analizat în mod diferit pentru protecția / asigurările sociale și pentru transferurile de asistență socială. În cazul în care luăm în considerare structura pe vârstă, cel mai mare impact al transferurilor sociale apare în cazul populației vârstnice, cu 76,2% din populația cu vârsta de peste 65 de ani trăind în sărăcie, în cazul în care nu se acordă niciun beneficiu (înaintea transferurilor). Totuși, această cifră ar trebui interpretată cu prevedere, deoarece nu ia în

⁴ Zamfir, C., (coord.) 2005, *Understanding the Dynamics of Poverty and Development Risks on Children in Romania (Înțelegerea dinamicii sărăciei și a dezvoltării riscurilor privind copiii din România)*, Raport UNICEF, București.

⁵ Zaman Ctin, *Inside the European Union: A diagnosis of the labour market and social protection system in Romania at the moment of integration (În Uniunea Europeană: Un diagnostic al pieței muncii și al sistemului de protecție socială în România la data integrării)*, ianuarie 2007.

considerare pensia la care persoanele au dreptul din punct de vedere legal. Valoarea pensiei este inclusă în elementul de protecție/asigurare socială (protecția/asigurarea socială fără transferuri de asistență socială); întrucât pensia reprezintă un drept legal pentru persoanele pensionate, rata reală a sărăciei este în realitate de 22,2% pentru această categorie.

Într-o mare măsură, aceeași logică se aplică pentru următorul grup de vârstă (50-64 de ani); un segment de persoane care aparține acestei categorii este pensionat și, prin urmare, beneficiază de drepturile de pensie. Adunând prestațiile de asistență socială (protecția/asigurarea socială și asistența socială), sărăcia scade în continuare, ajungând la 19,1% pentru grupul cu vârsta de peste 65 de ani. Rezultă că persoanele cele mai afectate de sărăcie au vârsta sub 50 de ani, pentru acestea impactul atât al protecției/asigurării sociale, cât și al transferurilor de asistență socială fiind mai scăzut decât cel pentru persoanele mai în vârstă.

Sursa: Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse, 2006

Creșterea economică (de exemplu, în anul 2004 PIB a crescut cu 25% în comparație cu anul anterior) și ratele reduse ale șomajului (de exemplu, în același an, rata șomajului a scăzut cu aproximativ 14%) nu se reflectă întotdeauna în cifre mai mici ale beneficiarilor de ajutor social (de exemplu, numărul mai mare al prestațiilor sociale a fost înregistrat în același an, 2004), iar descreșterea numărului de prestații sociale după anul 2006 se datorează mai degrabă punerii în aplicare a unor criterii noi mai stricte de evaluare a venitului.

În general, cheltuielile publice pentru protecția socială au crescut în cursul perioadei de tranziție, însă rămân printre cele mai scăzute din Europa. Cu toate acestea, informații detaliate referitoare la finanțarea multor programe de protecție socială, în special transferurile între nivelurile central și local, nu sunt disponibile în mod public. Deși de la introducerea sistemului de venit minim garantat, partea cheltuielilor pentru asistența socială a crescut în mod semnificativ, totuși resursele alocate sunt considerate insuficiente pentru satisfacerea nevoilor.

3. Legături între sistemele de venit minim garantat și strategia de incluziune activă

Contactul permanent impus între beneficiarii venitului minim garantat și agențiile pentru ocuparea forței de muncă (beneficiarii venitului minim garantat trebuie să furnizeze dovezi de la agenția de ocupare a forței de muncă care să ateste că sunt înregistrați ca fiind în căutarea unui loc de muncă și că nu au refuzat niciodată o ofertă de muncă) urmărește promovarea unei atitudini active privind oportunitățile de locuri de muncă cu forme legale, cu toate că acest tip de legătură este similar și pentru persoanele care primesc ajutorul de șomaj.

Cu toate că legislația privind venitul minim garantat conține dispoziții adresate beneficiarilor de a efectua muncă în folosul comunității, ca o condiție prealabilă pentru incluziunea socială, există puține dovezi potrivit cărora beneficiarii venitului minim garantat sunt „recuperați” pe piața muncii. Perspectivele scăzute de integrare pe piața muncii au efect în special asupra beneficiarilor de venit minim garantat în regiuni economice inactice sau în zone rurale cu oportunități foarte limitate în privința ocupării forței de muncă și a mobilității forței de muncă. Majoritatea persoanelor care intră în sistemul de venit minim garantat nu îl părăsesc, iar în cazul persoanelor care ies din sistem, motivul este acela că devin ineligibili din cauza unor indexări inegale ale diferitelor transferuri sociale (așadar, acestea pot părăsi sistemul și pot intra din nou în cadrul acestuia de mai multe ori).

3.1 Sprijin pentru sistemele de venit minim garantat

Programele de ocuparea forței de muncă / formare profesională personalizate nu sunt orientate în special către destinatarii venitului minim garantat, deși aceștia pot beneficia în mod egal de politicile existente de ocupare a forței de muncă (inclusiv servicii precum informare/consiliere, oportunități de formare profesională, medierea locurilor de muncă, burse de locuri de muncă, etc.).

Legea nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale, deși nu vizează în mod specific beneficiarii venitului minim garantat, conține dispoziții referitoare la garantarea accesului efectiv, în special pentru tineri, la drepturi elementare și fundamentale, precum accesul la un loc de muncă, la o locuință, la asistență de sănătate, la educație. Există, de asemenea, dispoziții pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a marginalizării sociale și pentru mobilizarea instituțiilor cu atribuții în acest domeniu. Pentru a integra sau reintegra tinerii aflați în situații dificile și care se confruntă cu excluderea profesională de pe piața muncii, aceștia pot beneficia de: consiliere profesională, medierea locurilor de muncă, plasare pe piața muncii în baza unui contract de solidaritate cu agenția de ocupare a forței de muncă pe o durată de până la doi ani, dar nu mai puțin de un an. Măsurile de activare pentru tineri (cu vârsta sub 25 de ani) sunt separate din punct de vedere instituțional de sistemul de testare a mijloacelor. Prima se află sub răspunderea agențiilor de ocupare a forței de muncă la nivel județean, iar cea de a doua sub răspunderea autorității locale și (din punct de vedere metodologic) a serviciilor specializate pentru asistența socială la nivel județean.

Mulți dintre beneficiarii venitului minim garantat sunt muncitori necalificați și nu au finalizat învățământul obligatoriu. Nivelul educației finalizate a scăzut după anul 1989, pentru o parte însemnată a tinerei generații. Creșterea investițiilor în formarea profesională ar fi, de asemenea, o alternativă importantă pentru beneficiarii de ajutor social. Punerea accentului pe formarea

profesională ar putea crește în mod semnificativ capacitățile de autoactivare ale indivizilor și, în același timp, ar putea compensa lipsa alternativelor de ocupare a forței de muncă.

În temeiul principiului „nu există drepturi fără responsabilități”, munca în folosul comunității generalizează un set de bune practici la nivel local. Creșterea venitului minim garantat cu 15%, în condițiile în care un membru al familiei obține un loc de muncă oficial reprezintă cu greu un stimulent, atât timp cât un salariu minim în bugetul familiei poate anula eligibilitatea pentru prestațiile de securitate socială. Pe de altă parte, valoarea venitului minim garantat fiind destul de scăzută, cei 15% ar putea fi considerați mai degrabă un bonus. În plus, din cauza diferitelor beneficii asociate care însoțesc aproape în mod automat venitul minim garantat, stimulentele pentru beneficiarii venitului minim garantat care au o calificare minimă sau fără o calificare pentru a intra pe piața muncii, este aproape negativ. Factorii de descurajare legați de intrarea pe piața muncii în locuri de muncă plătite cu salarii mici conduc la șomaj de lungă durată și la excludere socială.

Prin urmare, munca în folosul comunității poate reprezenta un mod de a încuraja activitatea, deși, până în prezent, perspectivele oferite spre locuri de muncă cu forme legale sunt scăzute.

3.2 Accesul la servicii

Complementar sistemelor de protecție socială, sistemul de asistență socială prevede mai multe tipuri de alocații (pentru copii, pentru familiile monoparentale, pentru familiile cu mulți copii, pentru persoanele cu handicap), indemnizații, transferuri în natură și servicii. Serviciile de asistență existente includ cantine sociale, locuințe pentru persoanele fără adăpost, centre pentru găsierea unor locuri de muncă etc., principalii furnizori fiind autoritățile locale și organizațiile neguvernamentale. Concentrarea acestor servicii în zonele urbane refuză accesul la acest tip de asistență unui număr destul de mare de persoane care trăiesc în comunități îndepărtate/izolate.

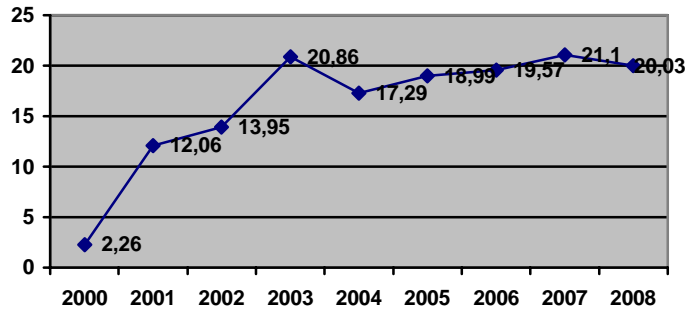
Serviciile gratuite furnizate prin intermediul agențiilor de ocupare a forței de muncă pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, inclusiv beneficiarii venitului minim garantat, au în vedere:

- informarea și consilierea profesională;
- furnizarea de informații cu privire la piața muncii și la evoluția ocupațiilor;
- evaluarea abilităților în vederea orientării profesionale;
- instruirea în metodele și tehnicile de căutare a unui loc de muncă;
- servicii de mediere;
- informații privind locurile de muncă vacante și condițiile de acces la aceste locuri de muncă prin afișarea locurilor de muncă vacante, prin organizarea de burse de locuri de muncă;
- mediere electronică cu scopul de a pune în mod automat în legătură cererile de locuri de muncă și ofertele de locuri de muncă prin intermediul calculatorului;
- preselecția candidaților, în funcție de capacitățile de formare ale acestora, de competențe și de interese, în conformitate cu cerințele angajatorilor;
- formare profesională;
- cursuri de formare/de reorientare profesională;
- stagii practice/de specialitate;
- consultanță și asistență pentru a începe o activitate independentă sau pentru a-și deschide propria afacere;
- consiliere juridică/financiară;

- servicii de consultanță;
- metode și tehnici de administrare.

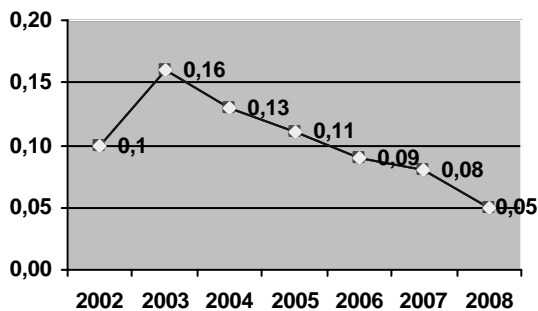
Deși România a înregistrat o creștere economică mai mulți ani consecutivi, aceasta nu se reflectă întotdeauna în nivelurile corespunzătoare de ocupare a forței de muncă și în crearea de noi locuri de muncă.

Per ansamblu, ponderea politicilor active pe piața muncii a avut o tendință crescătoare în cheltuielile totale alocate bugetului asigurărilor pentru șomaj.

Sursa: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - Raport de activitate pentru anul 2008

În general, cheltuielile cu politicile active de ocupare pe piața muncii (PAPM) s-au menținut la un nivel de aproape zece ori mai mare comparativ cu baza de referință (0,03% din PIB în anul 2000). Curba ușor descrescătoare înregistrată de ponderea din PIB a cheltuielilor politicilor active pe piața muncii a fost cauzată de majorarea ritmului de creștere a PIB. În mod contrar, cheltuielile pentru politicile pasive pe piața muncii au scăzut de la 0,96% din PIB în anul 2000 la 0,47% în anul 2005 (cu 0,64%, 0,59%, 0,55% și 0,53% între anii 2001 și 2004).

Se pare că politicile active de piața muncii au fost eficiente, în medie, pentru scăderea ratelor șomajului. Printre astfel de politici, subvențiile directe către angajatori pentru crearea de locuri de muncă și angajarea temporară în efectuarea de lucrări publice în folosul comunității par a fi fost cele mai eficiente.

Tabelul de mai jos arată rata ocupării forței de muncă, rata participării forței de muncă și rata șomajului, cu și fără efectele politicilor active pe piața muncii (PAPM):

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Rata ocupării forței de muncă	63	62,4	57,6	57,6	57,9	57,7
Rata participării forței de muncă	70,9	68,6	64,1	62,3	62,1	61,3
Rata șomajului	11,2	9	10,2	7,6	6,8	5,8
Rata șomajului*	-	9,6	12,6	10,5	9,3	7,6

Rata șomajului* - rata șomajului fără efectele PAPM

Sursa: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

Pe de altă parte, experiența practică de punere în aplicare a venitului minim garantat arată faptul că angajarea temporară în lucrări publice și în servicii comunitare trebuie să fie bine analizată, întrucât deseori influențează negativ perspectivele participanților la ocuparea unui loc de muncă.

De asemenea, trebuie să se continue dezvoltarea programelor de formare profesională, cu acordarea unei atenții speciale celor mai sărace segmente ale șomerilor/șomerilor de lungă durată, iar sistemele de stimulente pentru sectorul privat trebuie să fie promovate, cu acordarea unei atenții deosebite serviciilor de consiliere și de asistență pentru începerea unei activități independente/deschiderea unei afaceri, inclusiv pentru acordarea unor împrumuturi cu dobândă scăzută întreprinderilor mici și mijlocii pentru crearea de noi locuri de muncă.

Pe de altă parte, chiar dacă PAPM contribuie la scăderea șomajului, acestea influențează, de asemenea, bugetul. Reformele instituționale destinate reducerii costurilor de producție și creșterii flexibilității pieței muncii, precum și stimulentele pentru muncă pot fi o alternativă pentru creșterea ratelor de ocupare a forței de muncă.

Potrivit datelor statistice furnizate de Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse, județele cu cel mai mare număr de prestații de securitate socială acordate nu sunt întotdeauna județele în care apar înregistrate cele mai ridicate rate ale șomajului.

Cu câteva excepții, se pare că între anii 2002 și 2008 (perioada de punere în aplicare a venitului minim garantat), județele care au beneficiat de cel mai mare număr de prestații de securitate socială au rămas același în fiecare an. Acest lucru indică, eventual, nevoia de a pune un accent sporit pe adoptarea măsurilor macroeconomice necesare în vederea reducerii sărăciei. Aceasta trebuie să se reflecte în apropierea valorilor medii lunare pe județ/regiune de valorile medii lunare ale prestațiilor de securitate socială la nivel național.

4. Concluzii

Politica venitului minim garantat confirmă orientarea Guvernului român spre prestațiile de securitate socială bazate pe testarea mijloacelor și resurselor mai degrabă decât spre cele universale. Politica face parte dintr-o abordare mult mai complexă de reducere a sărăciei. Legea venitului minim garantat introduce măsuri de siguranță pentru a reduce factorii de descurajare a muncii, asociați în general prestațiilor de securitate socială bazate pe testarea mijloacelor (de exemplu, obligația beneficiarilor de a desfășura muncă în folosul comunității, stimulente pentru acei beneficiari care obțin o angajare oficială), și combină prestațiile în numerar cu prestațiile în natură (de exemplu, alocații școlare pentru elevi). Este nevoie totuși ca această abordare să fie mai mult asociată cu dezvoltarea de programe integrate de asistență socială.

În general, creșterea veniturilor populației a avut un impact direct asupra scăderii sărăciei și, în special, a sărăciei extreme. Majoritatea alocațiilor sociale sunt condiționate de resurse și sunt diferențiate, pentru a răspunde mai bine nevoilor familiilor individuale, însă acestea trebuie în continuare să fie mai bine corelate cu nivelurile venitului obținut prin muncă și compensate cu un sprijin suplimentar de facilitare a accesului la serviciile de sănătate, de ocupare a forței de muncă, de educație a părinților, informații cu privire la drepturi etc.

La fel ca și în anii anteriori, în 2009 valoarea venitului minim garantat a fost indexată în funcție de rata inflației. Întrucât efectele declinului economic devin din ce în ce mai vizibile (creșterea șomajului și supraîndatorarea în rândul populației sărace), autoritățile își exprimă angajamentul de a lua toate măsurile necesare pentru a proteja populația care trăiește din venituri mici.

Totuși, pentru a considera venitul minim garantat ca fiind un mecanism eficient de incluziune socială, politicile care asigură un ajutor minim pentru veniturile persoanelor singure și familiilor trebuie să fie însoțite de măsuri corespunzătoare de politică economică în vederea activării ofertei de forță de muncă. Procesul de descentralizare are nevoie, de asemenea, de o atenție specială: ritmul de delegare a responsabilităților de la nivel central către nivelurile locale trebuie să fie corelat cu identificarea de noi resurse, pentru a evita o penurie financiară la nivel local, permițând în același timp proiectarea unor planuri de dezvoltare locală/resurse corespunzătoare.

Judecând după modificările în timp ale numărului de beneficiari, s-ar putea spune că acest tip de ajutor vizează un număr relativ egal de beneficiari, aflați în situație de sărăcie extremă. Ar fi nevoie de un set de programe de măsuri active care să se adreseze în special acestei categorii de persoane. În același timp, ar fi necesară și evaluarea beneficiarilor de ajutor social, din perspectiva perioadei de timp în care sunt incluși în sistemul de asistență socială.

Reunirea resurselor existente (fonduri de stat și locale) cu resurse atrase de la Fondul de șomaj sau de la Ministerul Educației ar putea contribui la consolidarea unei strategii de finanțare transparentă (pe bază de indicatori) pentru alocarea venitului minim garantat, inclusiv în ceea ce privește munca administrativă aferentă și ar putea crește responsabilitatea deciziilor locale și a acțiunilor cu privire la obiectivul mai larg al sistemului de venit minim garantat: prevenirea excluziunii sociale, ca alternativă la eforturile de a lupta (într-un mod mai puțin decât satisfăcător) cu sărăcia. Întrucât fiecare agenție sau minister are propriile obiective și programe asociate incluziunii sociale, compatibile cu Strategiile naționale privind incluziunea socială și Planurile antisărăcie, un astfel de mecanism de cofinanțare ar promova cooperarea și ar accentua eficiența diverselor programe, derulate de diferite agenții.

Prin îmbunătățirea cooperării interorganizaționale și a sprijinului reciproc între diverse niveluri instituționale și actori implicați în elaborarea și punerea în aplicare a programelor de asistență socială și a politicilor de incluziune activă, prin conectarea măsurilor active pe piața muncii (ca o modalitate eficientă de integrare socială și de independență economică) cu prestațiile de securitate socială bazate pe testarea mijloacelor, s-ar putea aborda cu mai mult succes nu numai sărăcia în sine, ci și riscurile excluziunii sociale.

Referințe

Raport de activitate pentru anul 2007 – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
http://www.anofm.ro/files/Raport_activitate_ANOFM2007%20.pdf

Raport asupra îndeplinirii prevederilor Programului de guvernare 2005-2008
http://x.gov.ro/obiective/PGfinal19_09.pdf

Evaluarea punerii în aplicare a venitului minim garantat (Legea nr. 416/2001) – Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Birks Sinclair & Associates Ltd, Durham, 2004 (CNTR 01 2921, DFID, WB)

Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, consolidată în 2009
http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_venitului_minim_garantat.php

The Impact of Active Labour Market Policies in Romania (Impactul politicilor active pe piața muncii din România) – Claudiu George Bocean, Lector dr., Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, Universitatea, noiembrie 2007
<http://mpira.ub.uni-muenchen.de/10397/>

Minimum Income and Social Integration Institutional Arrangements – Comment Paper (Venitul minim și cadrul instituțional de integrare socială – comentarii, România - 2005 - Luana Pop
http://www.prsi.inbas-sozialforschung.de/peer/pdf_pool/05_BE_com_RO_en_051102/05_BE_com_RO_en_051102.html

Buletinul statistic trimestrial în domeniul muncii și protecției sociale nr. 1 (65) 2009
http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Statistica/Buletin%20statistic/2009/asistent_a%20sociala1_65.pdf

Zaman Ctin, Inside the European Union: A diagnosis of the labour market and social protection system in Romania at the moment of integration (În Uniunea Europeană: Un diagnostic al pieței muncii și al sistemului de protecție socială în România la data integrării), ianuarie 2007

Zamfir, C., (coord.), 2005 - Understanding the Dynamics of Poverty and Development Risks on Children in Romania (Înțelegerea dinamicii sărăciei și a riscurilor privind dezvoltarea copiilor din România), Raport UNICEF, București.

Site-uri internet:

Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse
<http://www.mmuncii.ro/ro/>

Institutul Național de Statistică
<http://www.insse.ro/cms/rw/resource/bsl.pdf>

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
http://www.anofm.ro/271_programul-de-ocupare-a-persoanelor-marginalizate-social-pentru-anul-2008

Ministerul Finanțelor Publice
<http://www.mfinante.ro/link.jsp?body=/buget/index2009.htm>